

5. састанак, 3. октобар 2017, Београд

ЗАЈЕДНИЧКА ДЕКЛАРАЦИЈА

Заједнички консултативни одбор цивилног друштва између Србије и ЕУ (ЗКО) је једно од тела успостављених у оквирима Споразума о придруживању и стабилизацији између Европске Уније и Србије. ЗКО даје прилику организацијама цивилног друштва са обе стране да прате напредак Србије према Европској Унији и да усвајају препоруке за пажњу Влади Србије и ЕУ Институцијама. ЗКО под цивилним друштвом подразумева удружења послодаваца, синдикате и остале економске и социјалне интересе.

ЗКО је састављен од осамнаест чланова, девет са сваке стране, представљајући Европски економски и социјални Комитет и цивилно друштво Србије. У тренутном сазиву, ЗКО копредседавају **Јонуц Сибјан**, члан Европског економског и социјалног Комитета, и извршни директор Фондације за развој цивилног друштва Румуније, и **Зоран Стојиљковић**, председник Уједињених гранских синдиката „Независност”.

Чланови ЗКО расправљали су о тренутном стању и послу који је пред Србијом у процесу приступних преговора са ЕУ. Проценили су степен усвојености стандарда ЕУ у областима животне средине и климатских промена у Србији, и одржали су јавно саслушање на тему еколошких проблема у областима енергије и транспорта.

1. Тренутно стање у односима ЕУ – Србија у процесу придруживања

1.1 Чланови ЗКО су задовољни чињеницом да је, у периоду који је прошао од последњег састанка, Србија отворила Поглавље 7 (Право интелектуалне својине) и Поглавље 29 (Царинска унија). Заједно са ова два, број отворених поглавља је десет, од којих су два већ привремено затворена. Чланови ЗКО још једном наглашавају органима власти Србије и ЕУ да одржавају континуитет у састајању и процени свих прелазних мерила, а посебно оних у вези са владавином права у Поглављима 23 и 24 која су неопходна за напредак преговора о приступању ЕУ. Подједнако наглашавају потребу да се настави са праксом сврсисходне укључености представника цивилног друштва, као и социјалних партнера, у сва релевантна поглавља и фазе преговора у приступању.

1.2 ЗКО поздравља недавну објаву председника Европске комисија да ће ЕУ интензивирати сарадњу са Србијом у 2018. години, која је један од два водећа кандидата за приступање на Западном Балкану, како би се наставиле активности ка успешном приступању ЕУ до

2025. године. ЗКО верује да би ова јасна порука требало да послужи као подстрек Србији да одржи и убрза темпо припрема за приступање.

- 1.3 ЗКО подстиче српске органе власти да наставе са поштовањем и спровођењем принципа владавине права, основних права, реформа у правосудју и борби против корупције. Још једном, подсећа српске власти да су организације цивилног друштва (ОЦД), као и независна регулаторна тела, неопходни партнер Владе у процесу приступања ЕУ и да имају битну демократску улогу и стога би их требало подржати на одговарајући начин како би задржали право независности у раду.
- 1.4 Након одржаних председничких избора у Србији, ЗКО позива власт да ради на препорукама Извештаја посматрачке мисије ОЕБС/КДИЉП-а, а посебно на оним који се тичу ревизије изборних правних оквира и потреба власти да се уздрже од уплитања у активности медија и новинара, који би требало да раде без застрашивања, притисака и административних радњи или других врста непримереног утицаја.
- 1.5 Због повећаног броја инцидената који угрожавају безбедност и слободу изражавања новинара, који су покренули заједничку акцију цивилног друштва против медијског мрака у Србији 28. септембра 2017. године, ЗКО позива Владу Републике Србије и институције Европске уније да пошаљу снажну, недвосмислену политичку поруку да независност новинара и слобода штампе представљају основни предуслов за демократско друштво и кључну компоненту владавине права. ЗКО поново истиче препоруке српским органима власти, које су чиниле део Заједничке декларације са 4. састанка Заједничког консултативног одбора ЕУ и Србије.
- 1.6 ЗКО примећује да је од последњег одржаног састанка у Србији приметан позитиван развој у погледу поштовања мањинских права и нада се да ће се овај позитиван тренд и наставити. ЗКО је задовољна чињеницом да је овогодишња Парада поноса одвила без инцидената и да су на њој присуствовали представници неких од највиших званичника Србије.

2. **Расправа о стандардима ЕУ у области животне средине**

- 2.1 ЗКО верује да је због далекосежних и преко потребних промена у производњи и потрошњи неопходно укључити ОЦД у процес транзиције до инклузивне зелене економије на свим нивоима, а посебно оним на секторском и територијалном нивоу (ЕУ, национални и регионални). Мишљења је да је партиципативно управљање, уз широко јавно одобравање и подршку од предузећа, синдиката и свих осталих елемената цивилног друштва, потребно како би се минимизирали отпори и штетни ефекти који неизбежно прате промене.
- 2.2 ЗКО позива српске власти да донесу све неопходне подзаконске акте како би осигурали правилно функционисање и независно праћење недавно успостављеног Зеленог фонда. Она наглашава да би еколошки порези и други приходи намењени Зеленом фонду требало

да буду признати као извор јавних прихода који су резервисани за финансирање заштите и очувања животне средине.

- 2.3 Чланови ЗКО позивају српске власти да побољшају и прошире коришћење процедура Процене утицаја на животну средину / Стратешке процене утицаја на животну средину (ЕИА / СЕА), као и адекватно информисање јавности о њиховим резултатима. ЗКО такође позива српске власти да наставе активности ка потпуној примени Архуске конвенције.
- 2.4 ЗКО позива све заинтересоване стране одговорне за праћење квалитета ваздуха, укључујући и оне на локалном нивоу, да се побрину да се систем за мерење добро одржава и да су подаци доступни. У сектору управљања водама, ЗКО наглашава потребу за хитним усвајањем најрелевантнијих националних докумената и финализацијом важних пројеката заштите животне средине. Поред тога, позива јавне институције и ОЦД да се побрину да питања која се односе на воду буду у средишту интересовања шире јавности и да боље промовишу економску одрживост мера управљања водама. Позива српске власти да размотре јавно-приватна партнерства у системима за третман отпадних вода и да процене одрживост система цена воде.
- 2.5 ЗКО позива на побољшану сарадњу између институција и организација цивилног друштва у области заштите природе (посебно током ревизије законодавства и дозвољавањем ОЦД да учествују у истраживању). Чланови ЗКО позивају српске власти да у потпуности примењују принципе одрживог развоја и заштите заштићене природне површине од нових пројеката у области енергетике или рударства које могу негативно утицати на животну средину. Они наглашавају да сарадња између свих актера треба да се ојача како би се спречила корупција у сектору заштите природе (нарочито у вези са илегалним коришћењем шумарства, водних ресурса и лова).
- 2.6 Чланови ЗКО позивају српске власти да предузму хитне кораке, на транспарентан начин и у консултацији са свим релевантним заинтересованим странама, да се придржавају Директиве о индустријским емисијама. У области управљања хемикалијама, ЗКО позива на значајно јачање административних капацитета, тј. успостављање заједничког тела за интегрисано управљање хемикалијама како би се осигурала задовољавајућа сарадња и координација између свих релевантних сектора и осигурало сигурно управљање хемикалијама током читавог њиховог животног циклуса.
- 2.7 ЗКО наглашава да ће развој инклузивне зелене економије повећати могућности за отварање нових радних места. Она наглашава да зелене послове не треба схватити само као послове у неколико нових сектора у настајању, већ као сва радна места створена у вези са "озелењавањем" производних процеса и производа у свим секторима.

3. **Расправа о стандардима ЕУ у области климатских промена**

- 3.1 ЗКО наглашава да постоје еколошке, економске и друштвене могућности повезане са постојећим техникама ублажавања CO₂ које могу довести до отварања нових радних места и развоја пословања. Такође наглашава да су потребне промене понашања и културне промене, као и да се могу постићи образовањем на свим нивоима друштва.
- 3.2 Чланови ЗКО верују да би требало више улагати на нивоу ЕУ и Србије у нове методе производње и потрошње повезане са функционалном економијом, попут еколошког дизајна производа, мера енергетске ефикасности, обновљиве енергије, циркуларне економије, економије дељења и економије заједничког добра.
- 3.3 Чланови ЗКО позивају власти да израде Националну стратегију о климатским променама (НСКП) и у потпуности је ускладе са Оквиром о климатским и енергетским окружењима ЕУ 2030, као и са Енергетском стратегијом ЕУ 2050. Они су нагласили да ови циљеви ЕУ треба да се у потпуности одражавају и у другим секторима и у том смислу би била неопходна темељна ревизија Стратегије развоја енергетског сектора до 2025. године (СРЕС). Штавише, истакли су да мере ублажавања климатских промена и прилагођавања треба развијати кроз међусекторску сарадњу између надлежних министарстава и партнерства са локалном самоуправом, предузећима, синдикатима и пословним и цивилним друштвом.
- 3.4 Након ратификације Споразума из Париза, ЗКО позива српске власти да се сада усредсреде на убрзање његове имплементације. Позива српске власти да ревидирају Намеравани национални дефинисани допринос (*INDC*) како би осигурали да земља постигне стварно смањење емисија, упоредиву са циљем ЕУ од најмање 40% до 2030. године у односу на нивое из 1990. године. ЗКО похваљује српске власти на доброј сарадњи са организацијама цивилног друштва и позива их да наставе да обезбеђују што је шире могуће учешће јавности и поштене процесе јавних консултација, омогућавајући локалним општинама, организацијама цивилног друштва и грађанима да активно учествују у развоју Националне стратегије о климатским променама и ревизији Намераваног националног дефинисаног доприноса.
- 3.5 Чланови ЗКО позивају српске власти да боље користе Национални савет за климатске промене и да развију образовне програме и обуке о климатским променама и њеним ефектима, како на националном, тако и на локалном нивоу, а све то за студенте и научно, техничко и менаџерско особље.
- 3.6 ЗКО позива власти Србије да развију пројекте који подржавају реално смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште и изградњу отпорности земље на утицај на климатске услове како би се приступило финансирању од стране ЕУ, регионалних и других међународних донатора, уз истовремено обезбеђивање праве еколошке и друштвене одрживости ових пројеката. Поред тога, ЗКО их охрабрује да користе међународне и

домаће изворе како би додатно подстакли приватно финансирање климатских отпорних решења у свим секторима.

- 3.7 ЗКО позива српске власти да ефективније и ефикасније укључе све релевантне заинтересоване стране у развој и спровођење јавних политика, укључујући и заштиту животне средине и ублажавање и прилагођавање климатским променама, зато што би то допринело квалитету и управљању политикама, као и одговарајуће законодавство и мере, посебно у периоду усклађивања са правним тековинама ЕУ. Све ове заинтересоване стране треба да добију једнак третман и да имају исти статус у контексту спровођења заједнички уговорених политика.
- 3.8 ЗКО позива своје копредседнике да ову заједничку декларацију проследи Савету за стабилизацију и придруживање између Европске уније и Србије, Парламентарном одбору за стабилизацију и придруживање између Европске уније и Србије (ПОСП), Европској служби за спољне послове (ЕССП), Европској комисији и Влади Републике Србије.

* * *

Следећи састанак ЗКО-а, који ће се одржати у ЕУ у првој половини 2018. године, бавиће се питањима Програма економских реформи и социјалне економије.
